

Kuorolaulua ja herätyskokouksia

Helluntaiherätyksen musiikkitoiminnan
alkuvaiheita 1900-luvun alkupuolella
Lahdessa

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikin koulutusohjelma
Varhaisen musiikkikasvatus
Opinnäytetyö
Kevät 2016
Rosa Hukka

Lahden ammattikorkeakoulu
Musiikkipedagogi

HUKKA, ROSA:

Kuorolaulua ja herätyskokouksia

Helluntaiherätyksen
musiikkitoiminnan alkuvaiheita 1900-
luvun alupuolella Lahdessa

Varhaisiän musiikkikasvatuksen opinnäytetyö

40 sivua, 3 liitesivua

Kevät 2016

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, mikä on helluntaiherätys ja millaista musiikkitoimintaa Lahden helluntaiherätyksen toiminnan parissa on harrastettu. On ilmennyt, että kuorolla ja lauluryhmillä on ollut vahva rooli kristittyjen parissa, joten pureuduin käytettyyn materiaaliin kysyen, mitä laulettiin, miksi ja missä, ja millainen oli laulujen sanoma.

Opinnäytetyöni historiaosuudessa kerron pääpiirteittäin, mistä helluntaiherätyksen katsotaan saaneen alkunsa, miten herätys löysi Suomeen ja millaista musiikkitoimintaa Lahdessa helluntaiherätyksen parissa on toteutettu.

Opinnäytetyöni empiirinen osuus koostuu haastattelusta. Suoritin kyselyn seurakunnan Päiväseuroissa, joissa kokoontuu viikoittain 60–80 iältään 60–90-vuotiasta seurakuntalaista. Otin selvää, onko heidän lapsuudenkodeissaan musisoitu, ovatko he itse olleet mukana seurakunnan musiikkitoiminnassa ja miten, kuinka he ovat kokeneet hengelliset laulut. Kysyin myös, millaisia eroja he näkevät 1900-luvun puolivälin ja tämän päivän hengellisten laulujen välillä.

Tutkimustuloksista selvisi, että hengellisen musiikin harrastaminen ja sen vaikutukset ovat olleet merkittäviä kyselyyn vastanneiden elämässä. He kaipaavat vanhoja lauluja niiden sanoman ja tekstien sisällön vuoksi. Laulujen sanat ovat pääasiassa rohkaisseet, lohduttaneet, tuoneet iloa ja toivoa arkipäivään ja elämäntilanteisiin. Vastaaajista usea on yhä musiikkitoiminnassa mukana.

Asiasanat: Helluntaiherätys, musiikkitoiminta, kuorotoiminta, Lahti

Lahti University of Applied Sciences

Degree Programme in Music Pedagogy

HUKKA, ROSA:

Choral singing and revival meetings

Music activities in the Pentecostal
Movement of Lahti in the early 20th
century

Bachelor's Thesis on Early Age Music Education

40 pages, 3 appendixes

Spring 2016

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to explain what the Pentecostal Movement is, and what kind of music activity there has been in the Pentecostal Movement in Lahti. It has become evident that the choir and song groups have had a strong role among Christians. Therefore, I study the used research material asking what was sung, why, where, and what kind of message the songs had.

In the history section of this thesis the aim is to cover briefly where the Pentecostal Movement is seen to have started, how the Movement found its way to Finland, and what kind of music activity has there been in the Pentecostal Movement in Lahti.

The empirical part of the thesis consists of interviews. I did the interviews in daytime devotional meetings of weekly attendance of 60 to 80 members aged between 60 to 90. I asked if there had been musical activity in their childhood homes, if and how they themselves had taken part in musical activity in the church, how they had experienced the spiritual songs. I also asked what kind of differences they perceived between the spiritual songs of the mid 20th century and the current ones.

The study results showed that spiritual music activity and its effects have been significant in the lives of the interviewees. They miss the old songs for their message and lyrical content. The lyrics of the songs have mainly encouraged, consoled, and brought joy and hope to their daily life and life situations. Several interviewees are still taking part in music activity.

Key words: the Pentecostal Movement, music activity, choral singing, Lahti

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	HELLUNTAIHERÄTYKSEN LÄHTÖKOHDAT	3
2.1.1	Helluntaiherätys Yhdysvalloissa	5
2.1.2	Azusa-katu	6
3	HELLUNTAIHERÄTYS RANTAUTUU SUOMEEN	8
3.1	Hengellistä liikehdintää Suomessa	8
3.2	Viestintuoja Norjasta	9
3.3	Herätyksestä seurakunnaksi	11
3.4	Lahti	12
4	MUSIIKKI	14
4.1	Kitarakuoro	14
4.2	Sekakuoro	17
4.3	Torvisoittokunta	19
4.4	Muita musiikkiryhmiä	21
4.5	Laulukirjoja	24
5	KYSELY HELLUNTAISEURAKUNNASSA	29
5.1	Ikäihmiset kertovat	29
5.1.1	Vastaajien ikä	30
5.1.2	Hengellisten laulujen merkitys vastaajien elämässä	30
5.1.3	Kodeissa laulaminen	31
5.2	Hengelliset laulut	34
6	YHTEENVETO	37
	LÄHTEET	39
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni idea on lähtöisin ystävydestäni 95-vuotiaan Helmi Alhon kanssa. Olen tutustunut Helmiin Hollolan helluntaiseurakunnan toiminnan parissa vuosia sitten. Helmi on kotoisin Miehikkälästä, jossa minun isoisäni on asunut lapsuutensa. Helmi on laulanut koko ikänsä, ja hänellä on yhä tallessa vihko, johon hän on kirjoittanut laulujen sanoja nuoruudestaan lähtien. Joskus hän lauloi näitä hengellisiä lauluja, ja ilmeni, ettei niistä ole nuotteja olemassa, sanat vain. Minua alkoivat kiinnostaa vanhat laulut, joita Helmin lapsuudessa on laulettu. Toivon, etteivät entisajan laulut mene vanhojen ihmisten mukana hautaan, vaan niitä kirjoitetaan nuoteiksi, kuten Helmin sukulaistyttö on tehnyt kyseisen vihkon kohdalla. Vanhoista 1900-luvun alun laulukirjoista löytyi yllättäen myös minulle tuttuja lauluja. Toivonkin, ettei tämä musiikkikulttuuri katkeaisi eikä pala historiaa häviäisi, vaan vanhat laulut voisivat herätä eloon ja tulla käyttöön uudelleen.

Olen saanut sukuni puolesta vaikutteita helluntailaisuudesta jo lapsena. Nykyään muusikkona ja henkilökohtaisen vakaumuksen omaavana tämän herätysliikkeen parissa minua kiinnostavat sekä yhteisöni historia että sen musiikkikulttuurin vaiheet. Opinnäytetyöni tavoite on valottaa sitä, mistä syistä ja millä tavalla tämä vahva laulu- ja soittoperinne on kummunnut niin tarmokkaana.

Hengellisellä musiikilla on erittäin vanhat raamatulliset perinteet. Vanhan testamentin aikana jumalanpalveluksissa toimivat erityiset temppeliveisaajat ja tiettyjen instrumenttien soittajat. Heitä oli varta vasten harjoitettu omaa tehtäväänsä varten. Apostolien ajoista lähtien musiikki on soiton ja laulun muodossa osoittautunut mieltä virkistäväksi tavaksi viettää jumalanpalvelusta sekä aikaa Herran kanssa. (Lahden Helluntailähetys ry 1996, 37.)

Tässä opinnäytetyössä etsitään vastausta siihen, millaisia musiikkiryhmiä ja millaista musiikkia Lahden helluntaiseurakunnan piirissä on ollut seurakunnan alkuvaiheissa. Työssä käytetään aineistona laulukirjoja, joita

helluntaiherätyksessä on käytetty herätyksen tultua Suomeen ja vakiinnuttua Lahteen vuodesta 1926 lähtien. Olen tutkinut näiden laulujen tekstejä ja niiden keskeistä sanomaa sekä kyselyni kautta laulujen vaikutuksia näitä laulukirjoja käyttäneisiin kuorolaisiin. Olen myös itse kuvaillut tätä musiikkia.

Olen kerännyt tietoa helluntaiherätyksen lähtökohdista sekä siitä, miten musiikkia käytettiin niin ulospäin suuntautuneessa herätystoiminnassa kuin vakiintuneessa seurakuntaelämässäkin. Olen kiinnostunut myös helluntaiseurakuntaan kuuluvien kokemuksista hengelliseen elämään liittyvästä musiikista. Haastattelin 1940–1970-luvuilla nuoruuttaan eläneitä henkilöitä. Halusin tietää, millaista oli harrastaa musiikkia seurakunnassa, mitä silloin laulettiin sekä kuinka se on vaikuttanut heihin henkilökohtaisesti. Kysyin myös, miten heidän nuoruutensa aikaiset hengelliset laulut poikkeavat tänä päivänä seurakunnan toiminnassa käytetyistä hengellisistä lauluista.

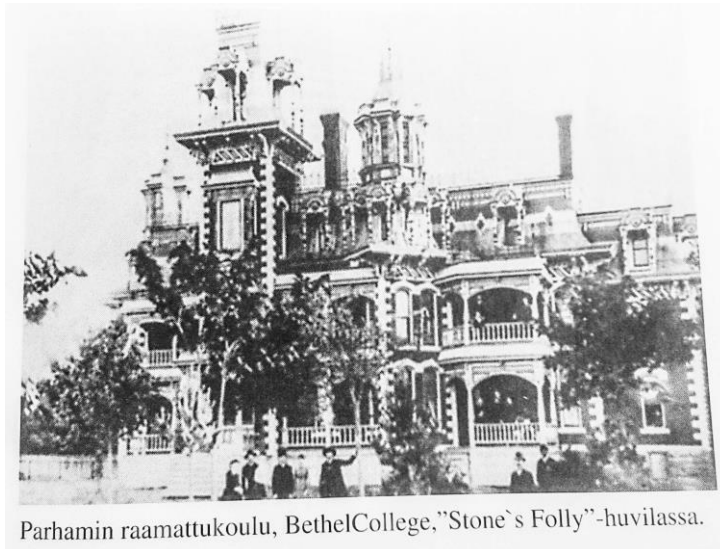
Pohdin lopuksi näitä vanhoja kappaleita nykyisenä nuorena seurakunnan jäsenenä.

2 HELLUNTAIHERÄTYKSEN LÄHTÖKOHDAT

Kuten historiasta tiedämme, monen kristillisen kirkkokunnan polku hamasta alkuajasta tähän päivään on pitkä ja vaiheikas. Historiaa ei yleensä luoda, vaan se muotoutuu. Kuten monesti kristittyjen keskuudessa, myös helluntaiherätyksen parissa avoin ja odottava asenne ovat mahdollistaneet Jumalan ilmentymisen kokemukset niihin uskovien kohdalla ja keskuudessa, lähinnä seurakunnan yhteydessä. (Lahden Helluntailähetys ry 1996, 5; Ramsey 2008, 58–60; Harvey 2011, 15.)

Helluntaiherätyksen katsotaan alkaneen Azusa-kadun herätyksestä. Tapahtumien ketju edelsi noita aikoja, joista nyt lyhyesti kerron. Joukko kristittyjä opiskelijoita tutki Raamattua säännöllisesti ja rukoillen, että Jumala ilmestyisi heille jollakin tavalla. Kyse oli Bethel College -nimisen raamattukoulun oppilaista Topekan kaupungissa Kansasin osavaltiossa Yhdysvalloissa. Tämän raamattukoulun oli samana vuonna lokakuussa 1900 perustanut pyhitysliikkeeseen lukeutuva evankeliumin julistaja Charles F. Parham (1873–1929). Nuori, 27-vuotias, Parham johti raamattukoulua, joka vaalien uskonpuhdistuksen traditiota käytti ainoana oppikirjanaan Raamattua, ja sitä luettiin järjestelmällisesti. Kun tutkiskelun kohteeksi tulivat Apostolien teot, erityisesti luku 2, jossa kerrotaan, kuinka Pyhä Henki vuodatettiin opetuslasten ylle heidän ollessaan yläsalissa, kiinnostus tällaista ilmentymistä kohtaan heräsi. (Ahonen 1994, 15; Fox, 77.)

Nämä nuoret raamattukoululaiset pohtivat, miksi Jumala on antanut joidenkin ihmisten kokea Pyhän Hengen ja mikä tarkoitus sillä on. He pohtivat, voisivatko he itse saavuttaa tuon kokemuksen. He tutkivat asiaa lukien Raamattua ja odottaen Jumalalta vastausta. Heillä oli käsitys, että ihmiset lähtiessään lähetystyöhön eri maihin saavat Pyhän Hengen kokemuksen ja samalla muun muassa kyvyn puhua vierasta kieltä, jolla he sitten saarnaavat ja suorittavat lähetystehtävää. (Ahonen 1994, 15.)

Kuva 1. Parhamin raamattukoulu, Bethel College, Stone's Folly -huvilassa. (Ahonen 1994, 64.)

He uskoivat, että koska tämä oli tapahtunut silloin, voisi näin tapahtua jälleen. He kuitenkin halusivat, että heidän mahdolliset kokemuksensa olisi saatava vastaamaan Raamattua, jotta he voisivat mennä kritisoivien ihmisten eteen sellaisin todistein, joita vastaan ei voitaisi väittää, koska ne olisivat ehdottomasti Raamatun mukaisia. (Ahonen 1994, 15–17; Suomen Helluntaikirkon verkkosivut 2016.)

Näin tapahtui. Koulun 40 oppilasta kokoontui useamman kymmenen muun kristityn kanssa uudenvuoden yönä vuonna 1900. Eräs naispuolinen oppilas, Agnes N. Ozman (myöhemmin La Berge), toivoi pääsevänsä joskus lähetystyöhön. Hän toivoi saavansa kokea Jumalan kosketuksen. Hän itse kertoo kokemuksestaan seuraavin sanoin: ”Kun kädet laskettiin pääni päälle, lankesi Pyhä Henki ylleni ja loin puhua kielillä ylistäen Jumalaa. Puhuin useilla kielillä. Oli kuin elävän veden virrat olisivat kummunneet sisimmästäni.” (Ahonen 1994, 17.) Myös kaikki toiset oppilaat saivat kokea tämänkaltaisen kokemuksen tulevana päivinä, aivan kuten he Apostolien luvusta olivat lukeneet. Näin heidän kohdallaan teologinen selitys ja hengellinen kokemus kulkivat käsi kädessä. Monet arvostetut julistajat olivat kehittäneet ”helluntaiteologiaa” sekä Apostolien tekojen kertomusten että yksittäisten ihmisten eri aikoina ja eri paikoissa

syntyneiden kokemusten pohjalta. (Ahonen, 16–19; Suomen Helluntaikirkon verkkosivut 2016; Burgess, McGee, Alexander 1988, 657.)

Charles Parham.

Evangelista Agnes Ozman
(La Berge) Vuonna 1937.

Kuva 2. Charles Parham n.1920-luvulla. (Ahonen 1994, 64.)

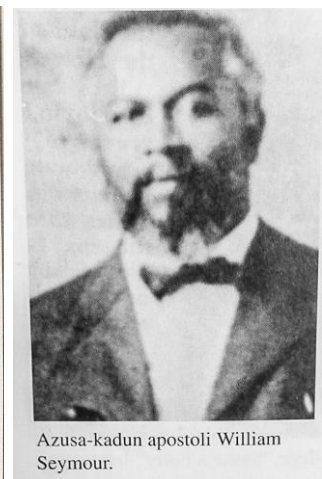
Kuva 3. Evankeliumin julistaja Agnes Ozman (myöh. La Berge) vuonna 1937. (Ahonen 1994, 64.)

2.1.1 Helluntaiherätys Yhdysvalloissa

Voitaisiin kiteyttää, että teologia Pyhän Hengen kasteesta yhdistettynä näihin kuvausta vastaaviin kokemuksiin synnytti helluntaiherätyksen. Kertomus Jumalan voiman kokemisesta otettiin kirjaimellisesti, ja sitä pyydettiin käytännössä. Pyyntöön vastattiin. Tällainen ”kokemuksellisuus” oli kiistelty aihe muiden kristillisten liikkeiden keskuudessa, mutta nyt tiedostettiin, että kyseinen kuvailtu ”hengellä täyttyminen” ei tapahtunut ihmisessä hänen itsensä huomaamatta, vaan se oli jotakin sellaista, joka voitiin nähdä ja kuulla – kuten esimerkkitapaukset myös Apostolien teoissa vahvistavat. (Ahonen 1994, 18–24, 28.)

2.1.2 Azusa-katu

Vähitellen herätys levisi. Vuonna 1905 Parhamin toimiessa Teksasissa hänen toimensa innoittivat erästä William James Seymouriä (1870–1922). Saymour opiskeli tähän aikaan Teksasissa Parhamin alkuunpanemassa raamattukoulussa, ”Bible Training Schoolissa”. Hän oli saanut vaikutteita Parhamin opetuksista ja innoittunut näistä. Seymour kutsuttiin Los Angelesiin pitämään kokouksia. Ennen Los Angelesin tapahtumia oli ainakin 1000 uskovaista saanut samankaltaisen kokemuksen Jumalan voimasta puhuen kielillä. Tuolloin yksistään Teksasin osavaltiossa oli jo noin 60 helluntaisaarnaajaa, jotka kertoivat kuulijoilleen tällaisesta toiminnasta toisissa Jeesukseen uskovissa. (Ahonen 1994, 20).

Kuva 4. Azusa-kadun kokoontumispaikka (Ahonen 1994, 64–65).

Kuva 5. Azusa-kadun herätyksen keskeinen hahmo William Seymour. (Ahonen 1994, 64–65).

Moni pyysi rukoillessaan, että Los Angelesissa tapahtuisi näitä samoja asioita ja ihmiset kokisivat Jumalan voiman ja hengen. Näin alkoi tapahtua 1906. Monet tulivat kokouksiin uteliaisuudesta, ja tilat kävivät ahtaiksi, joten siirryttiin ulkotiloihin. Myösalojen etupihat ja kuistit otettiin käyttöön. ”Tungoksen tähden talon kuisti romahti, ja Seymourin ryhmän oli etsittävä avarammat kokoustilat.” (Ahonen 1994, 22.) Eräältä Azusa-kadulta löytyi

varastona ja tallina toiminut entinen metodistien kirkkorakennus, jossa kokouksia voitiin jatkaa. Seymour johti tätä Los Angelesin kuuluisaa Azusa-kadun herätystä (1906–1909), jossa kymmenet tuhannet ihmiset kokivat Pyhän Hengen voimaa. Tästä herätyksestä puhuttiin paljon, ja sitä myös kritisoitiin paljon. (Ahonen 1994, 18–23; Suomen Helluntaikirkon verkkosivut 2016.)

3 HELLUNTAIHERÄTYS RANTAUTUU SUOMEEN

Jos vertaamme Helluntaiherätystä esimerkiksi luterilaiseen kirkkoon, se poikkeaa lähinnä käytännön tasolla ja opillisissa näkemyksissään.

Eroavaisuutta ilmentävät muiden muassa sakramenttien käyttö eli kastekäsitys ja ehtoollinen, henkilökohtaisen uskon merkitys ja Pyhän Hengen ilmentyminen.

3.1 Hengellistä liikehdintää Suomessa

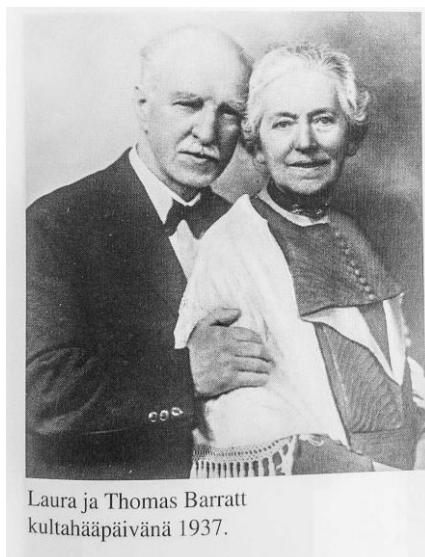
Pohjoismaat tunnetaan vahvana protestanttisuuden elinalueena, mistä muistuttaa lipuissamme oleva ristin symboli (Temperman 2010, 88; Simonsen 2013, 29). Luterilaisuuteen on tuonut vuosisatojen aikana oman lisänsä herätysliikkeet, joiden johtohahmoina tunnemme herännäisyyden piiristä Paavo Ruotsalaisen ja Lapin herättäjänä toimineen Lars Leevi Lestadiuksen. Nämä ja monet muut pienemmät herätysliikkeet ovat jättäneet pohjoismaiseen kristillisyyteen pysyvän jälkensä. 1800-luvulla Pohjoismaihin ovat rantautuneet myös vapaan kristillisyyden edustajat, kuten Pelastusarmeija, Vapaakirkko, adventistit, metodistit ja baptistit. Näiden parissa on Suomessa koettu ajoittain herätystä, eli hengellisiä kokemuksia ja sen ilmentymistä. (Ahonen 1994, 32; Lahden Helluntailähetys ry 1996, 5; Uskonnot suomessa -verkkosivu 2016.)

Helluntaiherätyksen piirissä vallitseva kastekäsitys on lapsikasteen sijaan aikuiskaste. Tämä tarkoittaa, että henkilön tehtyä oman valinnan uskoa ja luottaa Jeesukseen hänet kastetaan ja liitetään seurakunnan jäseneksi, sekä kirjoihin että toimintaan mukaan. Tämä baptistinen kastekäsitys omaksuttiin alkujaan lähinnä Ruotsissa ja siellä toimineen Lewi Pethruksen kautta, mistä kastekäsitys vakiintui herätysliikkeen käytännöksi. (Lahden Helluntailähetys ry 1996, 5; Jowitt 1935, 5-9; Suomen evankelis-luterilaisen kirkon verkkosanakirja: Aamenesta öylättiin. 2016.)

3.2 Viestintuoja Norjasta

Helluntaiherätyksen oppi ja käytännön kokemukset levisivät siis nopeasti Yhdysvalloista eri puolille maailmaa, kuten Pohjoismaihinkin. Thomas Barratt (1862–1940) syntyi englantilaiseen perheeseen ja oli viiden vanha, kun perhe muutti Norjaan. Hän sai oppia Raamatusta, ja luki sitä säännöllisesti mm. hartaushetkien yhteydessä. Käydessään Yhdysvalloissa hän näki ja koki tämän helluntaiherätyksen ja sai itsekin kokea Pyhällä Hengen voimalla täyttymisen. Hän oli kuullut Azusa-kadun herätyksestä ja rukoili herätystä myös kotiseudulleen. Kotiin palatessaan hän toi opin tästä Jumalan hengen ilmentymisen muodosta tullessaan mm. Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen. (Ahonen 1994, 32–35; Anderson 2004, 94.)

Barratt kävi myös muissa Pohjoismaissa helluntaiherätyksen kokouksissa ja konferensseissa eli tapahtumissa. Hänet kutsuttiin myös Suomeen innostamaan uskovia. Hän saapui Helsinkiin 1911 pari viikoksi pitämään tilaisuuksia ja rukoilemaan suomalaisten kanssa. Kiinnostus helluntain herätystä kohtaan heräsi monen kristillisen yhteisön keskuudessa, joten tilaisuuksiin saapui kuulijoita monista herätysliikkeistä. Oli muiden muassa lestadiolaisia, baptisteja, vapaakirkollisia, adventisteja ja helluntaiystäviä. Barrattin puheita kuvaillaan syviksi ja Raamattuun pohjautuviksi, apostolista uskoa ja voimaa huokuviksi. Julistuksen keskeisin sanoma oli, että Jeesus on sama tänäänkin. Tämä sana vahvisti ja innosti kristittyjä uskomaan ja toivomaan, että hekin voivat saada osakseen samaa hyvyttä ja kokemuksia kuin alkuseurakunta sai. (Ahonen 1994, 32–40, 48–53, 57–59; Hämäläinen, McClung 2012, 227.)

Kuva 6. Thomas ja Laura Barratt vuonna 1937. (Ahonen 1994, 64–65.)

Kokoussarjan jälkeen muodostui helluntaiherätystä elävä yhteisö. Barrattin kokouksien järjestelyissä oli ollut aktiivisesti mukana Kallion yhteiskoulun johtajatar, myöhemmin helluntaiherätyksen äidiksi kutsuttu Hanna Castrén (1862–1943), jonka kotona tämä pieni joukko kokoontui (Ahonen 1994, 43–47).

Barrattin vierailu Suomessa oli tapahtunut yhteiskristillisesti järjestäen, eikä hänellä ollut tarkoitusta perustaa helluntaiseurakuntaa tai kirkkokuntaa. Ajatus oli vaikuttaa karismaattista herätystä, eli Pyhän Hengen ilmentymisen tunnustavaa ja sallivaa toimintaa eri kirkkojen keskuudessa, ja innostaa sekä rohkaista seurakuntia rukoilemaan tätä ilmentymistä niin kuin Apostolien aikana. Vanhoissa seurakunnissa ja kirkoissa ei hyväksytty helluntaiopin piirteitä, oppeja ja ilmentymismuotoja, eikä se saanut tarvitsemaansa sijaa jo olemassa olevissa seurakunnissa. Tästä seurasi se, että opin omaksuneet joutuivat lähtemään tai ajettiin pois taustayhteisöistään. Hengen täyteyteen uskovien oli kokoonnuttava omissa piireissään. Liikkeen kannattajat saivat nimen helluntailainen siitä, että opetuksessa korostettiin helluntai-ilmiötä ja Pyhän Hengen, Jumalan hengen toimintaa ja ilmentymistä. Sittemmin nimi vakiintui yleiseen käyttöön. (Ahonen 1994, 58–60; Lahden Helluntailähetys ry 1996, 5-6; Lahden Helluntaiseurakunta verkkosivut 2016.)

3.3 Herätyksestä seurakunnaksi

Suomen helluntaiherätyksen historiassa vuodet 1912–1914 olivat hyvin merkittäviä. Helluntaiherätys levisi ympäri Suomen näiden kolmen vuoden aikana. Vaikka toiminta oli yhteiskristillistä, saattoi havaita, että varsin pian alkoi eri kirkkokuntiin kuuluvista uskovista muodostua kiinteä helluntailaisesti ajatteleva ryhmä. Herätysliike alkoi saada julkista tukea julkaisutoiminnan kautta. Barratt toimitti myös norjankielistä lehteä *Korsets Seier*, jota alettiin kääntää suomeksi vuonna 1912 nimellä *Ristin Voitto*. Tämän niminen lehti ilmestyy yhä tänäkin päivänä, ja se on helluntailaisten keskeinen julkaisu. (Ahonen 1994, 61–64.)

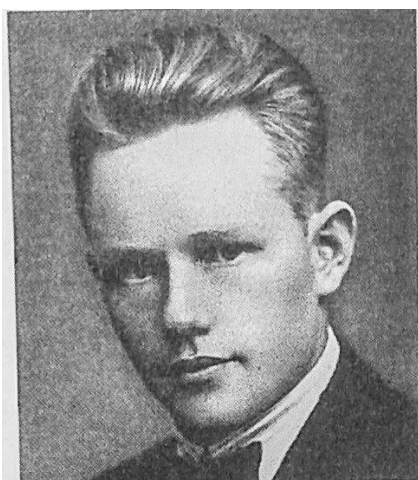
Barrattin jälkeen Suomeen saapui toinen norjalainen helluntaijulistaja, Gerhard Olsen-Smidt. Hän saapui syksyllä 1911, kiersi eri uskon suuntien kokouksia, ja itse hän alkoi julistaa keväällä 1912. Hän kiersi Helsingistä alkaen Suomen kaupunkeja ja kuntia sen mukaan kuin häntä vieraaksi kutsuttiin. Uuden herätysliikkeen vaikutuspiiri laajeni 1913, ja Smidt piti Lahdessa kevättalvella viikon mittaisen kokoussarjan. Tästä kokoussarjat siirtyivät ja herätys levisi Tampereelle, Vaasaan ja Ouluun. Kansaa kokoontui ensin kymmeniä, ja sitten piti vaihtaa kokoustilaa, ja toisinaan jopa 1000 henkeäkin vetävä urheiluhalli tai juhlasali tuli ahtaaksi. (Ahonen 1994, 86–88.)

Elettiin vuotta 1913. Monet kristityt joutuivat lähtemään kirkkokunnistaan näiden uusien opillisten käsitystensä vuoksi. He siirtyivät helluntaiherätyksen riveihin, joten julistajien ja muiden työntekijöiden joukko kasvoi. Näihin lukeutuivat myös Maiju (Maria) Virtanen ja Lydia Korpi. He olivat herätysliikkeen ensimmäiset naisjulistajat. Hilpeä ja railakasluonteinen Maiju Virtanen (1888–1928) oli kotoisin Hartolasta. Hän lähti julistustyöhön Inkerinmaalle. Hänen puheitaan on kuvailtu teräviksi mutta sydämellisiksi. Avoin ja nöyrä sisar oli odotettu puhuja, joka otettiin aina ilolla vastaan. Toinen tunnettu nainen oli Lydia Korpi (1888–1960). Lydia opetti pyhäkoulussa, kävi vanhainkodeissa ja kosketti ihmisiä lauluillaan puheittensa lomassa. Hän opetti monia nuoria soittamaan kitaraa ja sävelsi myös lauluja. Vuosien 1912–1914 aikana

helluntaiherätys oli levinnyt lähes kaikkialle Suomeen. Monen muun tavoin myös nämä naisjulistajat liikkuvat maan rajojen ulkopuolelle, kuten Viroon ja Pietariin. Ensimmäinen helluntaiseurakunta perustettiin sittemmin Helsinkiin vuonna 1915 baptisteihin kuuluneen Albin Kervisen (1875–1933) toimesta. (Ahonen 1994, 84–85, 107.)

3.4 Lahti

Lahteen oli syntynyt seurakunta jo vuonna 1920, mutta toiminta oli hajanaista, eikä heillä ollut johtohahmoja, jotta seurakuntaa olisi saatu varsinaisesti perustettua. Vuoden 1926 lopulla toiminta ryhdistäytyi ja seurakunta kokoontui Anttilanmäelle, jolloin päätettiin valita seurakunnan johtoon Akseli Puhakainen ja saarnaajaksi oppipoikansa Vilho Hartonen. Seurakuntaa johti Puhakaisen ja Hartosen lisäksi muita sopiviksi katsottuja miehiä, joita kutsutaan nykyisin vanhimmistoksi.

Kuva 7. Vilho Hartonen nuorena (Lahden Helluntailähetys ry. 1996).

Tällöin seurakuntaan liittyi 26 henkeä, ja vuotta myöhemmin jäsenmäärä oli kasvanut kuuteenkymmeneen. Tästä alkoi Lahdessa helluntaiherätyksen, Lahden Siion-seurakunnan, juurtuminen. (Ahonen 1994, 161–162.)

Pian toiminnan vakiinnuttua syntyi myös kitarakuoro. Laulut olivat luonnollinen osa jokaista kokoontumista ja toimintaa. Lahden seudulla, kuten Hämeenkoskella, Hollolassa ja Nastolassa, kokoonnuttiin kylissä ja kodeissa pitämässä hengellisiä kokouksia. Näitä Lahden ympäristössä pidettäviä kylä- ja pihakokouksia kutsuttiin ympäristötyöksi. Työ lähikunnissa kehittyi 1930-luvulla ja laajensi täten seurakunnan verkostoa, yhteyttä ja voimaa niin organisoidusti kuin henkilötasolla. (Hakala 2016.)

Kuva 8. Kesän telttajuhlat Pikku-Vesijärven parkkipaikalla Lahdessa 1960-luvulla (Lahden Helluntailähetys ry.1996).

Lahdessa järjestettiin laajat kesäiset telttajuhlat 1939. Telttajuhlia pidettiin aina 2000-luvun alkuun saakka, jolloin kokoonnuttiin enää lähialueen uskovien kesken. Teltta pystytettiin Pikku-Vesijärven parkkipaikalle.

4 MUSIIKKI

Hengellisellä musiikilla on vahvat juuret jo Raamatun ajoilta: juutalainen kansa lauloi ja soitti jo ennen Israeliin asettumistaan, länsimainen taidemusiikki pohjautuu osaksi kristilliseen kirkkoon ja sen juuret ovat juutalaisessa perinteessä. ()

Musiikki on vahva osa helluntaiherätyksen perustaa ja perinnettä. Helmi Alho (s. 1921) kertoo, että seurakunnan peruspilareita ovat yhteislaulut ja kuorolaulu, torvisoittokuntaa sivuuttamatta. Musiikki on yhdistänyt uskovat yhteen, hoitanut sielua, rohkaissut arjen koetuksissa, antanut sanat iloon sekä suruun sekä julistanut ilosanomaa, evankeliumia Jeesuksesta. (Alho 2016; Ahonen 1994, 195.)

Yhdyn siihen ajatukseen ja kokemukseen, että hengelliset laulut voivat vaikuttaa myönteisesti. Helluntaiherätyksen parissa lauluissa nimenomaan sanoilla on keskeinen merkitys. Minulle virret ovat tuttuja ja tärkeitä lapsuudesta asti. Sittemmin olen tutustunut viihteellisiin ja tarinallisiin lauluihin. Juuri työssäni esiin tulevissa laulukirjoissa, joista minäkin olen laulanut ja soittanut 15 vuotta, löytyy rohkaisua ja toivoa, myös lupa olla heikko ja uupunut. Inhimillisyyys on otettu mielestäni hyvin huomioon laulukirjojen lauluissa. Psalmien kirjojen tekstejä käytetään myös laulujen teksteissä, samoin joitain muita aiheita Raamatusta. Psalmeissa, joista monet olivat lauluja, joita Daavid runoili, lukee monen alussa veisuun johtajalle ohje, millä soittimilla niitä sopii soittaa: esimerkiksi kielisoittimin eli harpuilla ja kanteleilla, huiluilla, symbaaleilla, vaskirummuilla ja pasuunoilla tai muilla torvilla.

4.1 Kitarakuoro

Helluntaiseurakunnissa on aina laulettu paljon. Helmi muistelee, että kitarakuorossa oli useampi kymmen laulajaa ja soittajaa. Usealla laulajalla oli kitarat, joskus jopa lähes kaikilla. Lisäksi kokoonpanoon kuului orkesteri, johon kuului toistakymmentä soittajaa. Instrumentteina oli muun

muassa viuluja, kitaroita, puhaltimia, harmooni ja myöhemmin haitarikin. Kuoro lauloi neliäänisesti. Veikko Runolinna sen sijaan muistelee, että hänen kotiseurakunnassaan 1950-luvulla kuoro harjoitteli kerran viikossa pianon kanssa ja kerran orkesterin kanssa. Lisäksi orkesteri harjoitteli keskenään kerran viikossa. Kuoro palveli seurakunnassa kahtena iltana viikossa seurakunnan kokoontumisissa. (Ahonen 1994, 196–197; Alho 2016, Runolinna 2016.)

Kitara oli yleisesti käytetty soitin, koska se oli helppo ottaa mukaan niin kotikokouksiin, ulkoilmatapahtumiin kuin saarnamatkoillekin. Monilla herätysliikkeillä on omat laulukirjansa, ja sellainen syntyi myös helluntaiherätyksen piirissä. Lauluja syntyi suomalaisten kristittyjen toimesta, ja ulkomaisia lauluja käännettiin paljon suomeksi, lähinnä ruotsista ja englannin kielestä. Syntyi laulukirjat *Herramme tulee* ja *Helluntailauluja*, ja ne sekä monet kuoroille toimitetut nuottikirjat kertovat rikkaasta lauluperinteestä. Ulkomaiset sävelmät olivat pääosin reippaita, kuin taas suomalaiset sävelmät olivat paljolti mollivoittoisia. Helluntaikansa suosi reippaita melodioita vanhasta virsiperinteestä poiketen. Lauluissa oli poljentoa, mikä muistuttaa työväenlauluja tai pelastusarmeijan reippaita sävelmiä. Musiikkitoiminta oli vaatimatonta 1930-luvulle saakka, vaikka kitarat astuivat käyttöön yleisesti jo 1925. Kitaraa oli helppo oppia soittamaan, ja sitä oli helppo kuljettaa mukana. (Ahonen 1994, 196; Alho 2016.) 1940-luvulla kitarakuorojen tasoon alettiin kiinnittää huomiota. Kuoronjohtajille ja laulajille alettiin järjestää seminaareja ja ohjausta. (Ahonen 1994, 336–337.)

Kitarakuoro 1920-luvulta

Kuva 9. Kitarakuoro Lahdesta 1920-luvulta (Ahonen 1994, 64–65).

Kuva 10. kitarakuoro Sortavalasta vuodelta 1932 (Ahonen 1994, 64–65).

4.2 Sekakuoro

1930-luvun tienoilla seurakuntiin perustettiin myös sekakuoroja.

Sekakuoro koostui miehistä ja naisista. He lauloivat neliäänisiä lauluja pianon säestyksellä, joskus myös haitarin. Sekakuoro käytti sekä *Herramme tulee* -laulukirjaa että Kitarakuorokirjaa, joissa oli jo valmiiksi kirjoitettu neliäänistä satsia. (Alho 2016; Runolinna 2016.)

Sekakuorolle on tehty tutuista lauluista kauniita sovituksia. Sovittajista mainitsen Aimo Huttusen, joka on säveltäjä ja on myös sanoittanut hengellisiä lauluja. Hän on koonnut 1960-luvun alusta lähtie useampia *Sävelten sanoma* -nimisiä kuorolaulukirjoja, joissa on hänen kokoamiaan, suomentamia sekä hänen itsensä säveltämiä ja sanoittamia lauluja. Ensimmäisestä kirjasta oli julkaistu 1963 jo toinen painos, joten ensimmäisen painoksen vuosilukua en saanut käsiini. Lahden helluntaiseurakunnassa sekakuoro on toiminut hyvissä voimissaan aina tähän päivään asti. (Huttunen 1967; Hakala 2016.)

Mielestäni Huttusen monet sävellykset, etenkin sovitukset neljälle äänelle, ovat harmonisesti taidokkaita ja kaunista melodiaa tukevia. Slaavilaiset vivahteet yhdistettyinä kolmijakoisiin tahtilajeihin ja modaalisiin sävyihin luovat omia tunnelmiaan vaikuttaviin teksteihin. Mollissa kulkevissa lauluissa on yllättäen duuria, mikä korostaa toivoa ja muutosta. Myös ajoittaiset modulaatiot vahvistavat laulun tunnelmaa. Sävellykset ja laulujen sanat ovat mielestäni monesti yhteneväisiä, niin suomenkielisissä kuin käännöslauluissakin. Olen tunnistavinani Huttusen lauluissa sekä kansanmusiikillisia piirteitä että kevyen musiikin oivalluksia. Mielestäni hyviä ideoita kannattaa poimia talteen, soveltaa ja jatkokehitellä omaan käyttöön. Vanha sananparsikin sanoo, ettei ole mitään uutta auringon alla.

Kuva 11. Jyväskylän helluntaiseurakunnan sekakuoro 1930-luvulta (Ahonen 1994, 64–65).

Lahden sekakuoro aloitti toimintansa 1960-luvulla Sakari Kokkosen johdolla. Kokkonen on joutanut kuoroa aina tähän päivään saakka.

Sekakuoro esiintymässä säestäjänä Harri Saarinen.

Kuva 12. Lahden sekakuoro 1980-luvulla. Pianistina Harri Saarinen (Lahden Helluntailähetys ry. 1996).

Kuva 12. Konferenssikuoro Kotkassa 1953 (Ahonen 1994, 224–225).

4.3 Torvisoittokunta

Helsingin Saalem-seurakunnan veljet halusivat valjastaa puhallinsoittotaitonsa seurakunnan käyttöön ja evankeliumin viestin eteenpäin viemiseen, joten heitä kokoontui harjoituksiin 16 henkeä maaliskuussa 1935. Soittokunnan koko vaihteli muutamasta puhaltajasta useampaan kymmeneen soittajaan. Martti Kotila on ollut merkittävä musiikkimies 1940-luvulta lähtien. Hän on johtanut kitara- ja sekakuoroa sekä torvisoittokuntaa. Hän on laatinut satoja sovituksia soittokunnalle. Tyyliltään torvisoittokunnan sovitukset ovat olleet reippaita ja rytmikkäitä, eteenpäin meneviä tai marssin kaltaisia. Toiset taas ovat rauhallisia, lempeitä tai juhlavia. Sovitukset pohjautuvat usein kuorolauluihin tai yhteislauluihin, joita lauletaan ja torvisoittokunta soittaa. (Ahonen 1994, 337–338.)

Kuva 13. Helsingin Saalem-seurakunnan torvisoittokunta noin 1940-luvulta (Ahonen 1994, 64–65).

Kuva 14. Lahden helluntaiseurakunnan torvisoittokunta 1950-luvulla. Johtajana toimi tuolloin Antti Laakkonen (Lahden Helluntailähetys ry. 1996).

Yleisesti ottaen torvisoittokunnalla oli johtaja, joka harjoitti soittokuntaa viikottain, ja soittokunta soitti yhteislauluissa seurakunnan jumalanpalveluksissa, yhteislaulutilaisuuksissa, usein myös

telttakokouksissa sekä kesätapahtumissa, kuten telttakokouksissa ja pihakokouksissa. Soittokunnat olivat suosittuja, ja niitä kysyttiin myös lähipaikkakuntien tapahtumiin soittamaan. 1970-luvulla useassa suuremmassa helluntaiseurakunnassa oli soittokunta. Myöhemmin niissä oli mukana myös paikkakunnan muiden seurakuntien puhaltajia. (Hakala 2016.)

4.4 Muita musiikkiryhmiä

Herätysliikkeen musiikki monipuolistui sodan jälkeisinä vuosina. Ajan mittaan kuorojen ja torvisoittokunnan rinnalle tuli monenlaisia laulu- ja soitinyhtyeitä ja orkestereita. 1970-luvulla nuoriso kiinnostui gospel-musiikista. Perustettiin kitarabändejä, jotka soittivat pääasiassa nuorille suunnatuissa tilaisuuksissa kovaäänisten voimalla. Ensimmäisiä tunnettuja bändejä olivat ”Boanerges” ja ”Agape”. 1980-luvulla perustettiin monille paikkakunnille myös nuorisokuoroja, joista suurimmaksi kasvoi pääkaupunkiseudulla Joy-kuoro, jossa oli parhaimmillaan noin 400 laulajaa. (Ahonen 1994, 336–337.)

Kysyin kyselyssäni, mitä muita musiikkiryhmiä vastaajat tiesivät Lahden Helluntaiseurakunnan työn puitteista. He kertoivat, että kuoroja olivat nuorisokuoro, vankilakuoro, sairaalakuoro ja mieskuoro. Kuorojen ja orkesterin lisäksi oli muita musiikki- ja lauluryhmiä. Nämä kulkivat yleensä jonkin työmuodon tai ryhmän mukana. Monen seurakunnan parissa tehtiin vankilatyötä, eli pieni ryhmä kävi pitämässä hartauksia ja hengellisiä tilaisuuksia eri vankiloissa. Tilaisuuksissa pääasiassa puhuttiin evankeliumia, laulettiin ja rukouttiin. Sairaalakuoro taas vieraili sairaaloissa sekä vanhusten luona laulamassa ja kertomassa seurakunnan kuulumisia ja Jumalan tekoja viime ajoilta. Torikokouksissa, ympäristökokouksissa ja ulkoilmatilaisuuksissa laulajat ja soittajat olivat usein samoja kuin kuoroissa ja soittajistossa. Joukko muodostui aina sen mukaan, keitä pääsi paikalle musisoimaan.

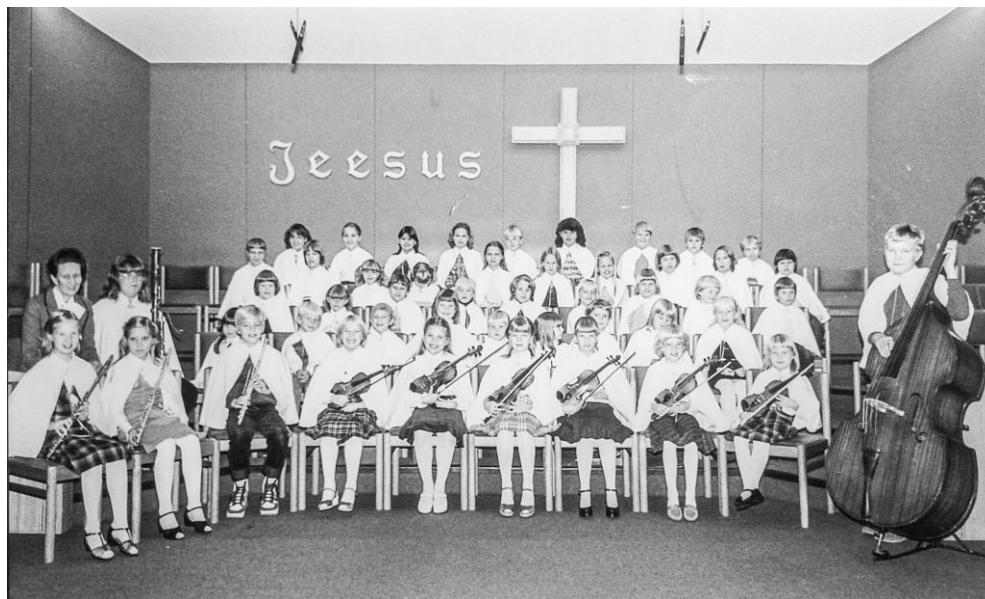
Seurakunnan järjestämissä tilaisuuksissa kuultiin myös yksinlaulua ja pienempimuotoisia musiikkiesityksiä. Vuosien saatossa syntyivät myös

Lahteen nuorisokuoro, lapsikuoro, mieskvartetti, sekakvartetti, torvisoittokunta ja sekakuoro. Myöhemmin vuosikymmeninä muodostui myös ylistysryhmä. (Lahden Helluntailähetys ry 1996, 46–47; Lahden Helluntaiseurakunnan verkkosivut 2016.)

Kuva 15. Nuorisopäivien osanottajia Keski-Lahden kirkolla 1946 (Lahden Helluntailähetys ry. 1996).

Lapsikuoro syntyi 1980-luvun tienoilla. Sitä johti musiikinopettaja Eija Saarinen. Lapsikuoro oli nimeltään Pääskyset, ja sen ensi esiintyminen oli juhannuksena 1981 konferenssissa. Aloittaessaan toimintansa kuorossa oli noin 40 laulajaa ja pieni orkesteri, jossa oli etupäässä jousisoittimia. (Hakala 2016.)

Kuva 16. Kuoro lähdössä juhannuskonfrenssiin 1981 (Lahden Helluntailähetys ry. 1996).

Kuva 17. Lapsikuoro konferenssissa 1981 (Lahden Helluntailähetys ry. 1996).

Lapsikuoro esiintyi monissa seurakunnan tilaisuuksissa ja juhlissa. He tekivät myös ulkomaan matkoja, kuten Ruotsiin, Israeliin ja Jordaniaan.

Tulevat konsertit ja matkat innoittivat lapsia harjoittelemaan ja asettamaan tavoitteita yhteiselle mukavalle harrastukselle. (Hakala 2016.)

Kuva 18. Kuoroleiri Kotirannassa Nastolassa 1984 (Lahden Helluntailähetys ry. 1996).

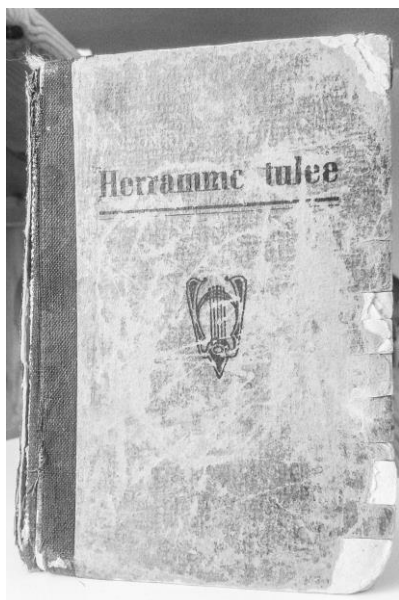

Kuva 19. Lapsikuoron orkesterin harjoitukset 1980-luvun lopulla Kotirannassa (Lahden Helluntailähetys ry. 1996).

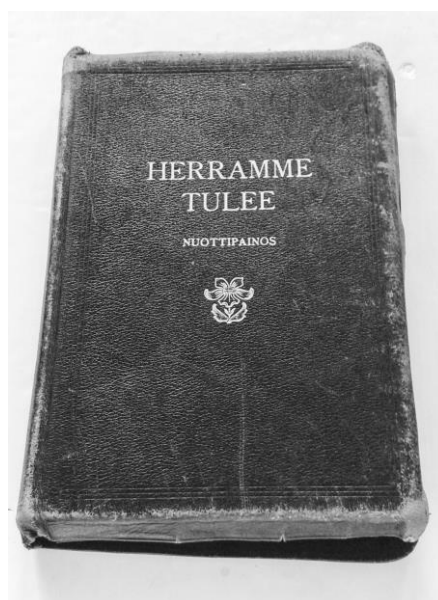
4.5 Laulukirjoja

Vuoden 1926 jälkeen hengellisissä lehdissä julkaistiin uusia lauluja nuotteineen. Vanhoista lauluista koottiin *Herramme tulee* -laulukirja.

Kyseisen laulukirjan suosiosta kertonee se seikka, että jo vuonna 1945 siitä ilmestyi seitsemäs painos, ja 1968 painos oli jo kahdeksastoista. Tämä 18. painos oli teknisestikin jo toista luokkaa: muoviset kannet, tekstuuri pientä ja laulukirjan paksuus kolmannes vanhaan verrattuna.

Kuva 20. Kämmeren kokoinen laulukirja vuodelta 1945.

Kuva 21. Nuottipainos Herramme tulee -laulukirjasta.

225 E. Eklund Sov. A. Tinnil
Tynnellä hartaudella
Suo pu-hal-lus hel-lun-tai - - tuu - - len Mi-nun syömme - ni
kyn-tä - lään Sa-na, Her-ra-ni, et - tä mä kuu - - len, Voikka
sam - mu-neen sy - - tyt - - löä? Sa-na, löä?

226 J. O. Olsen 4-ään, muodost. P. K. nen
Jee - suk - sen ve - ri yk - - - sin Voi sie - - lun so - - vit-
taa. Jee - suk - sen ve - ren voi - - ma Voi kai - ken uu - dis - taa.
Kertä! lu - nat-ti
A ja Ti
Ve - rel - lään kai - li - hil - - la Sun Jee - sus lu - nat - ti Hän
lu - nat-ti
Ite - si er - heel kor - - - jas Ja vel - kas suo - rit - ti.

2. Suo kipinä Henkesi tulta! Näet
alttarin kylmän tään! Iä, pyydän,
oi, puhdista kulta! Minä aikien
eteesi jään. |

3. Minä tahtaisin hehkuen palaa, Si-
nuf tunkaa yksin vaan. | Tulikaset-
ta henkeni halaa. Milloin uudeksi
muuttua saan? |

4. Jään jalkojen juureen, Herra, Vi-
ryn itkien edessäi. | Olet luvannut
Sanassas kerran Itse sinänsä sy-
dämeni. |

5. Tulikasetta henkeni vuottaa, Py-
dän syyttä tulesta Sun. | Lupauksilsi
sydämeni luottaa; Herra, millain-
ka syytät mun? |

Hilja Aaltonen

2. Vain syntielle kuuluu Jeesuksen
veren vuo. Siis, hulla, armonsansa
Hän puhdistuksen suot. Verellään
kalhilla jne.

3. Vain Jeesus-nimen kautta On pääty
län luo, Ja veren tähden Jeesus
Meillä täyden armon suo. Verellään
kalhilla jne.

4. Siis riemuin kiittäkäämme Nimeä
Korlisan, Hän uhrillansa raivas
Tien län helmahan. Verellään kal-
hilla jne.

Julia H. Johnston

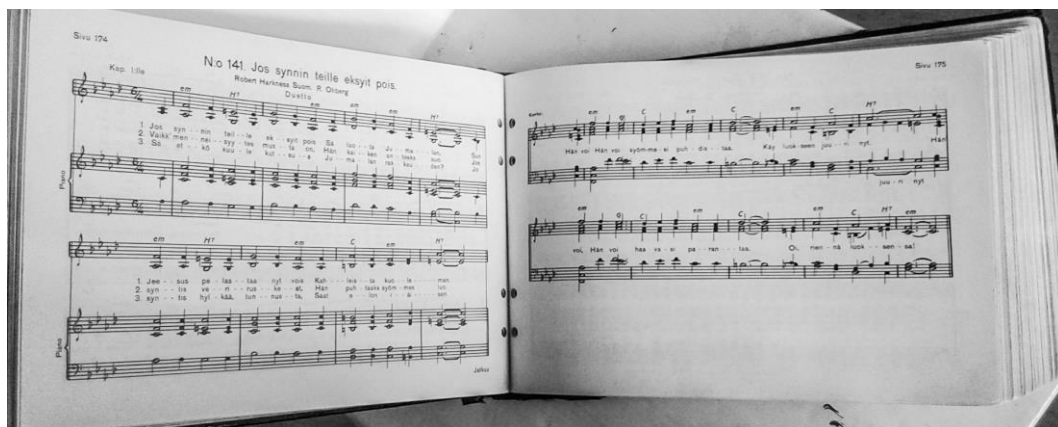
Kuva 22. Herramme tulee -laulukirjan vuoden 1951 nuottipainos avoinna.

Aarre, etten sanoisi, tämäkin. Herramme tulee -laulukirja sisältää tavattoman kauniita sävelmiä ja syviä sanoituksia neliäänisin sovituksin. Nuottikirjassa ei ole sointumerkintöjä, mutta pianon osuudeksi käy auki kirjoitettu neliääninen satsi.

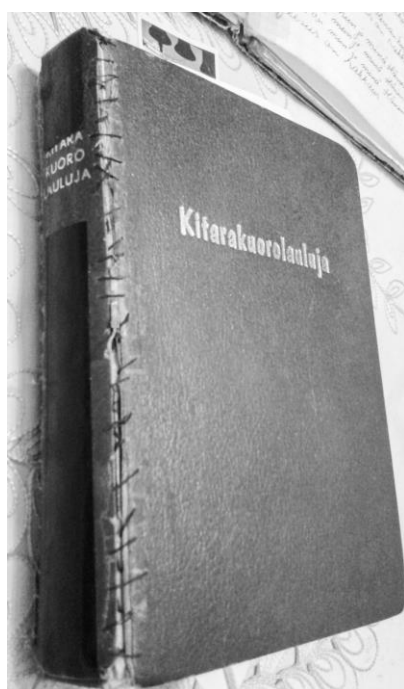
Helsingin Siloam-seurakunnassa musiikin johtajana toimi Rafael Öhberg (1904–1954), joka kokosi helluntailauluja *Ristin Sointu* -nimiseksi vihkoseksi. Vihon toinen osa ilmestyi 1936, ja tämän jälkeen tuli vielä useita vihkosia. Myöhemmin ne koottiin *Kitarakuorolauluja* -kirjaksi. Kitarakuorokirjasta käytettiin myös nimitystä ”pitkä vihko”, myöhemmin ”pitkä kirja”, sen pitkänomaisen muodon vuoksi. Näitä kirjoja on sarjassa kaksi, ja niistä on painettu myös pienempi kirjanen, jossa on laulujen sanat ja sointumerkinnät kitaralle. Kitarakuoro palveli keskiviikkoisin iltakokouksessa sekä sunnuntaisin jumalanpalveluksessa. (Ahonen 1994, 96–97; Alho 2016, Runolinna 2016.)

Kuva 23. Kitarakuoron sekä sekakuoron käyttämä Kitarakuorolauluja, ”pitkä kirja”.

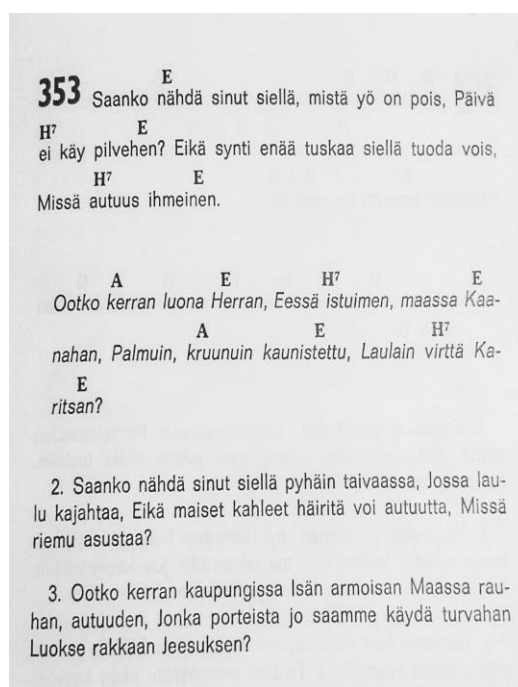

Kuva 24. Kitarakuorolauluja avoinna.

Kuva 25. Kitarakuorolauluja, tekstiversio vuodelta 1964.

Kuva 26. Kitarakuorolauluja, tekstiversio avoinna.

Koska helluntaiherätyksestä syttyi monen seurakunnan ja vapaiden suuntien kristittyjä, koottiin yksi yhteinen laulukirja 1977. *Herramme tulee* -laulukirja poistui käytöstä, ja sen sijaan alettiin käyttää tätä *Hengellistä laulukirjaa*. Tähän koottiin yhdessä mukaan muiden vapaiden suuntien lauluja. Laulukirja koki uudistuksen, ja samalla useiden laulujen sanoja uudistettiin nykyaikaisemmiksi. 1992 Hengellisestä laulukirjasta tehtiin uusi

painos, jolloin joitain sanoja on jälleen muutettu. Hengellistä laulukirjaa tavataan puhekielessä myös nimellä "HL". Tästä kirjasta on tuotettu sekä laulukirjoja, joita seurakuntalaiset käyttävät, että nuottipainos soittajille. Hengellistä laulukirjaa käytetään yhäkin viikoittain seurakunnan tilaisuuksissa. Se on yleisin laulukirja, jota Lahden Helluntaiseurakunnassa yhä käytetään jumalanpalveluksissa ja muissa tilaisuuksissa. (Hakala 2016.)

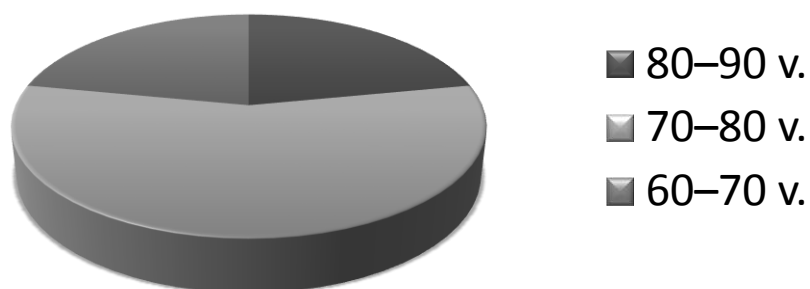
5 KYSELY HELLUNTAISEURAKUNNASSA

Laadin kyselyn Lahden Helluntaikirkon Päiväseurojen osallistujille. Tehdessäni kirjallisen kyselyn paikalla oli noin 70 osanottajaa, joista 41 vastasi kyselyyni. Heidän ikäjakaumansa oli 61–90-vuotta. Koska minua kiinnosti Helluntaiherätyksen parissa laulettu entisajan musiikki, katsoin viisaaksi haastatella vanhoja ihmisiä, jotka ovat eläneet tuota aikaa, toisin kuin minä itse.

5.1 Ikäihmiset kertovat

Kysyin haastateltavilta heidän syntymävuottaan ja sitä, mistä vuodesta lähtien he ovat olleet mukana seurakunnan toiminnassa. Kysyin myös, laulettiinko tai soitettiinkö heidän lapsuudenkodeissaan hengellisiä tai muita lauluja. Halusin tietää myös heidän aktiivisuudestaan kuorotoiminnassa sekä siitä, missä yhteyksissä he ovat laulaneet tai tietävät hengellisiä lauluja laulettun. He saivat kertoa, millaisia vaikutuksia hengellisillä lauluilla on ollut heidän elämäänsä ja sielunmaisemaansa, sekä miellyttävätkö heitä hartaammat vai rytmikkäämmät sävelmät. Lopuksi he saivat arvioida, poikkeako 1940–1970-luvun Helluntaiseurakunnassa käytetty musiikki tämänpäiväisestä, ja millä tavoin. Minua kiinnosti tietää myös siitä, millainen osa musiikin harrastamisella on ylipäänsä ollut heidän elämässään ja mitä merkitystä sillä on arkielämässä.

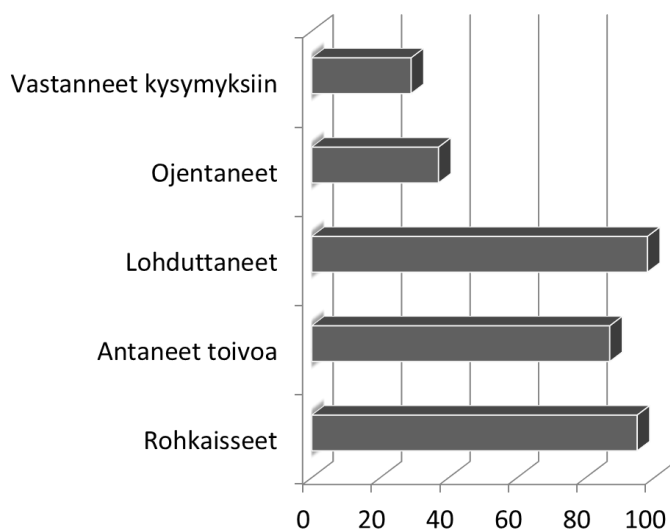
5.1.1 Vastaajien ikä

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma.

Kuten kuvasta näkyy, suurin osa vastanneista henkilöstä on 70–80-vuotiaita. Syntymävuodet painottuvat vuosien 1939–46 väliin.

5.1.2 Hengellisten laulujen merkitys vastaajien elämässä

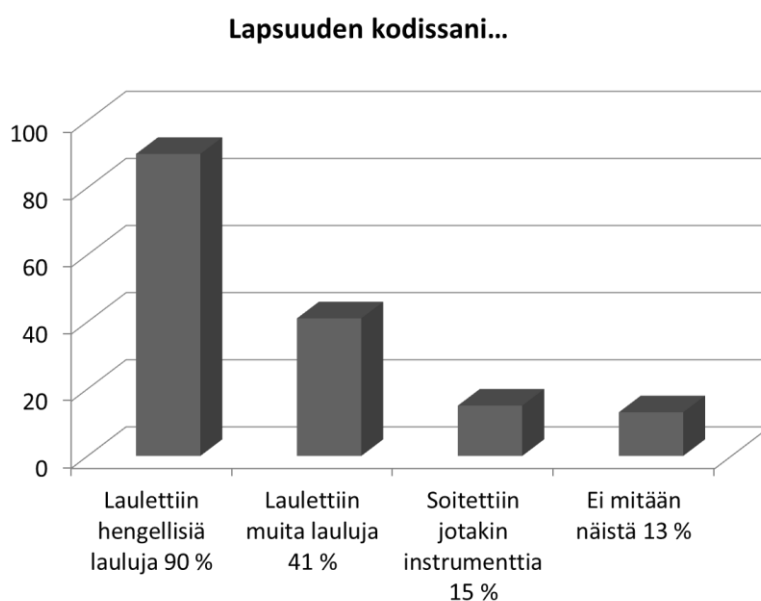
Kuvio 2. Hengellisten laulujen vaikutuksia vastaajien elämään.

Vastanneet luonnehtivat musiikin vaikutuksia itseensä seuraavilla sanoilla: synnyttäneet iloa, siunanneet valtavasti, rohkaisseet uskoontulossa, antaneet terveyttä, virkistäneet hengellisesti, antaneet voimaa, antaneet

rohkeutta matkantekoon ja olleet rukousta Jumalalle. Lisäksi vastaajista 36 on kokenut Jumalan puhuvan heille hengellisten laulujen kautta.

5.1.3 Kodeissa laulaminen

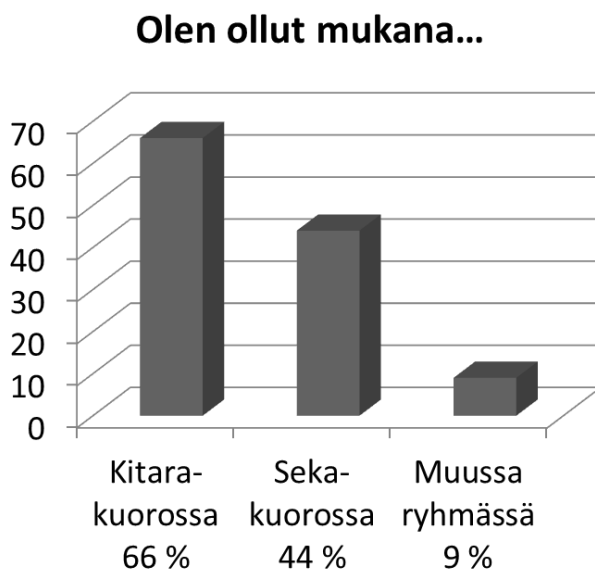
Suurimmassa osassa vastaajien kodeista oli laulettu hengellisiä lauluja tai virsiä. Kolmekymmentä vastausta neljästäkymmenestä sisälsi tällaisen viestin. Viidessä kodissa oli laulettu myös lastenlauluja, isänmaallisia lauluja, koululauluja ja joululauluja. Kuudentoista vastanneen kodissa oli soitettu myös viulua, kitaraa, mandoliinia, hanuria, pianoa, kanteletta tai harmoonia. Kuudessa kodissa ei ollut soitettu eikä laulettu mitään.

Kuvio 3. Vastaajien kodeissa laulaminen.

Vastanneista nuorena tai aikuisiällä 27 henkilöä neljästäkymmenestä yhdestä oli osallistunut Helluntaiseurakunnan kitarakuoroon, 18 henkilöä oli osallistunut Helluntaiseurakunnan sekakuoroon ja 9 muuhun musiikkitoimintaan, kuten torvisoittokuntaan, nuorten lauluryhmään, mieskuoroon, päiväseurojen kuoroon, sisarryhmään, vankilaryhmään, gospelkuoroon tai muuhun lauluryhmään. Muutamia oli kuulunut myös

seurakunnan orkesteriin, jossa instrumenttina oli ollut piano, urut, haitari, basso, bassotorvi, kitara, viulu tai trumpetti.

Kuvio 4. Vastaajien osallistuminen lauluryhmiin.

Laulaessaan yhdessä toisten uskovien kanssa kolmekymmentäyhdeksän neljästäkymmenestäyhdestä kokee hengellistä yhteyttä toisiin uskoviin tai Jumalaan. Valtaosa kuuntelee hengellistä musiikkia myös radiosta, televisiosta ja cd-levyiltä. Heistä 33 pitää hartaista sävelmistä, 22 rytmikkäistä sävelmistä, kahdeksan ulkomaisista sävelmistä ja kymmenen nykyaikaisesta hengellisestä musiikista.

Kysyin myös 1940–70-lukujen musiikkiperinteen eroista verrattuna nykyiseen, sekä pyysin mainitsemaan tänä päivänä seurakunnassa lauletuista lauluista jonkin hyvän piirteen tai asian.

Myönteisiksi asioiksi he olivat kokeneet seuraavanlaisia: musiikki on vapaampaa ja rennompaa, iloisempaa ja elävämpää niin instrumenttien kuin tyylinkin osalta eikä enää jäykkää, kuten joskus. Tämä vaikuttaa myös jumalanpalveluksen ilmapiiriin, joka koetaan nykyään rennommaksi ja rohkeammaksi myös yleisön joukossa. Muutamat ovat iloisia soitto- ja laulutaitojen sekä soittimiston monipuolistumisesta. Kiitosta saa myös tekniikka (videotykit ja tekstikuvat), joka tuo laulujen sanat selkeästi esille.

Kiitosta saa myös kansainvälisyys ja nuorekkuus. Laulut ovat vaihtuneet nuorekkaammiksi, uusia ryhmiä on syntynyt erityyillisine musiikkeineen, uusia lauluja on tullut seurakunnan yhteislaulurepertuaariin sekä kuorotoimintaan. Usea vastannut pitää iloisuutta ja rytmisyyttä myönteisenä piirteenä. Joku arvelee, että tämän myötä myös kuulijakunta on laajentunut, mikä onkin totta, sillä seurakunnan tiloissa kokoontuu ainakin viisi eri kieliryhmää (venäjän-, swahilin-, arabian-, englannin- ja suomenkieliset).

Kielteisiksi asioiksi he kertovat, että laulujen sanoitukset ovat muuttuneet radikaalisti. Moni kokisi tärkeäksi vielä tänäkin päivänä laulaa Jeesuksen sovitustyöstä ja veren voimasta. Ne ovat keskeisiä evankeliumissa, ja siksi niistä tulisi myös laulaa, mikäli halutaan pitää evankeliumia esillä. Toisin sanoen hengellinen sanoma laulujen teksteissä on vähentynyt, sanoma on muuttunut. Vastanneiden keskuudessa koetaan, että ennen huomio painottui laulujen tekstiin ja sisältöön, kun taas nykypäivänä se painottuu enemmän musiikilliseen laatuun ja esiintymiseen. Teksteissä on yleisesti nähtävissä toistoa, samoja lauseita toistetaan, mutta asiasisältö on kapea. Ylistysmusiikista pidetään siinä mielessä, että se toteaa Jumalan kaikkivaltiuuden ja kaikkivoipaisuuden, mutta se ei jaksa rohkaista arjen vaelluksessa. Verrattuna entisiin lauluihin nykyisillä ei ole annettavaa, vanhojen hyvien laulujen tekstit koettiin aidommiksi ja kuorolaulut lohduttivat ja rohkaisivat. Muutama vastaaja kokee englanninkieliset laulut hankalina yhteislaulutilanteissa, yleensä jumalanpalveluksissa, koska osa vanhoista ihmisistä ei ymmärrä englantia, sen koetaan olevan ”hepreaa”.

Muutamit pitävät hartaasta sisällöstä, jonka he kokevat hoitavan sielua. Rytmimusiikki ei jätä tilaa konkreettiselle hartaudelle, mihin rauhallinen musiikki lempeästi soitettuna antaa mahdollisuuden. Moni kaipaa kuorolauluja, ei itsensä kuoron vaan kuorolle kirjoitettujen laulujen vuoksi.

Muutamit ovat myös huolissaan siitä, minkälaisia vaikutuksia nykyajan musiikin teksteillä on erityisesti pidemmällä aikavälillä. Jos sovitustyö

siirretään pois ja sijaan tulee ylistys, katoaako sanoma Jeesuksen verestä? Vanhoissa lauluissa koettiin “Jumalan luonteen” tulleen moninaisuudessaan ja voimassaan arjen keskelle, ylistyslaulut taas “nostavat Herran kohtaamiseen”. Näitä jotkut pohtivat vastauksissaan.

5.2 Hengelliset laulut

Käytän käsitettä hengelliset laulut. Tarkoitan tällä niitä hengellisiä lauluja, joita 1920-luvulta lähtien on laulettu seurakunnan tilaisuuksissa ja kirkkorakennuksen ulkopuolelle suuntautuneessa työssä. Tämän otsikon alle sisältyvät toteamukset pohjautuvat kyselyssä saamiini vastauksiin, aiempiin keskusteluihin, joita olen käynyt kristittyjen kanssa, sekä omiin kokemuksiini.

Hengellisiä lauluja on monenaiheisia, moneen elämäntilanteeseen. On lauluja, jotka rohkaisevat, kun epäily tai epäusko valtaa mielen, lauluja, jotka vahvistavat toivoa Jumalan huolenpidosta, syntien sovituksista, anteeksi antamisesta eli armosta, toivoa selviytyä vaikean ajan läpi varjeltuna, lauluja jotka lohduttavat surun, vaikeuden tai huolen painamaa, lauluja, jotka kertovat, mikä on oikea tie, mikä viisautta, ja lauluja jotka kehottavat palaamaan totuuteen tai pysymään totuudessa ja Herran armossa, lauluja kuin rukouksia, kun omat sanat loppuvat tai sielu kykenee vain huokailemaan, lauluja, joissa ilo, kiitollisuus, helpotus tai riemu on puettu sanoiksi, ja siihen yhtyy koko sydän, sielu ja ruumis, lauluja, joihin on puettu sanoiksi sielun syvätkin tunnot. Nimenomaan tekstien ja rauhallisten melodioden ansiosta vanhat hengelliset laulut puhuttelevat, koskettavat, ja voi ajatella, että tällöin Jumala erityisesti puhuttelee ihmisen sydäntä laulujen kautta.

Miksi niitä lauluja sitten laulettiin? Kuten ennen, nykyäänkin ihmiset tulevat puhutelluiksi laulujen kautta, kosketetuiksi, oli kyse laulajasta tai kuulijasta. Laulujen sanat ja sisältö olivat usein arkisia tai arkeen liittyviä, oli kyseessä työnteko, juhlat, ilot, surut, toivo, toivottomuus, kiitollisuus tai muu elämäntilanne tai tunne. Seurakunta lauloi aina kokoontuessaan. Oli kyse

vierailusta ystävien luona, raamattupiiristä tai kokoussarjasta, siihen liittyi luonnollisesti yhdessä rukoileminen ja laulaminen. Se oli kuin päivittäinen tarve hengissä säilymiselle.

Kuorolaulu ja yhteislaulut ilahduttivat sielua ja henkeä, mutta ne myös vahvistivat yhteistä uskoa, yhteyttä toisiin samalla tavoin uskoviin sekä yhteisöllisyyttä niin kaksin kuin suuremmassakin joukossa.

Yhteislaulut hoitivat sanojensa kautta sielun syvimpiä tunteita, ne olivat rukouksia, kiitosta ja ilon sanoittamista. Laulut kertoivat arkisesta elämästä ja elämäntilanteista, rohkaisivat koetuksen ja vaikean ajan koittaessa: ”Mä luotan Herraan vaikka myrskyä, Hän meren aallotkin voi hiljentää... Mä luotan Herraan varmuus sielussain... Hän avun tuo ja voiman suo, mua aina valvoo Isä taivainen.”

Oli myös evankelisia lauluja, joita laulettiin telttakokouksissa, herätyskokouksissa ja muissa seurakunnan toiminnasta ulospäin suunnatuissa tilaisuuksissa. Laulut kertoivat, mitä Jumalan Sana sanoo synnistä – kuinka tuomio koittaa, mutta armahdus on tarjolla.

Evankelisissa lauluissa kerrottiin tästä armosta, jonka Jeesus on meille hankkinut. Nämä laulut kutsuvat, kysyvät ”Miksi kuljet rauhan sanoman ohi?”, ”miksi katsot ylen Jeesuksen rakkauden ja hänen tarjoamansa elämän?” Nämä laulut kertovat myös, miten toimia, kun haluaa ottaa vastaan Jumalan rakkauden ja armon omalle kohdalleen, sydämeensä ja elämäänsä.

Missä lauluja laulettiin? Tällaisia sanomaltaan hengellisiä lauluja laulettiin seurakunnan tilaisuuksissa kirkkorakennuksen sisällä sekä ulospäin suuntautuneessa työssä, kuten torikokouksissa, kotikokouksissa, pihakokouksissa ja telttakokouksissa. Eräs vanhempi nainen kertoi minulle, että menneillä vuosikymmenillä niin sanotut uskosta osattomat, ihmiset, jotka eivät vielä tunteneet Jeesusta henkilökohtaisesti, tulivat mielellään kuuntelemaan näitä hengellisiä lauluja, koska ne koskettivat myös heidän elämäänsä. Juuri rohkaisu, toivo ja lohtu puhuttelivat ihmisiä.

“Jumalan luonne” tuli esiin laulujen tekstien kautta, ja se puhutteli ihmisten sydämiä.

Tätä tapahtuu tänäkin päivänä: seurakunnissa kokoontuu pääsääntöisesti sunnuntaisin kansaa laulamaan, hiljentymään, “Sanan kuulolle”. Myös yhteislaulutilaisuuksia pidetään, ainakin Helluntaiseurakunnalla olen nähnyt järjestettävän niitä pari kertaa kuukaudessa.

6 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tavoitteena oli kuvailla musiikillisen toiminnan muotoja Helluntaiseurakunnassa sekä kertoa, millaisia lauluja laulettiin, missä ja millaisiin teksteihin ne perustuvat, sekä kuvailla tätä musiikkia yleisesti.

Tässä opinnäytetyössä etsittiin vastausta siihen, millaisia musiikkiryhmiä Lahden Helluntaiseurakunnan piirissä on toiminut seurakunnan perustamisesta alkaen tähän päivään saakka. Työssä on käytetty aineistona myös laulukirjoja, joita jo alkuvuosikymmeninä käytettiin, ja tutkittu laulujen tekstejä ja niiden merkitystä niitä laulaneille kuorolaisille. Pohdin myös, mikä on saanut nämä vanhat ihmiset palvelemaan toisiaan ja asuinpaikkakunnan ihmisiä vuosikymmenet niillä lahjoilla, joita kullekin on suotu. Näkisin, että kaiken pohjalla on halu jakaa sitä hyvää, jota on itse saanut osakseen. Laulujen rohkaiseva sanoma myös vahvistaa toivoa siihen, että on olemassa suurempi voima, Jumala, joka on perin pohjin hyvä, oikeudenmukainen ja muuttumaton. Tämä tuo monelle rauhaa ja vakautta muutoin epävarmassa ja muuttuvassa maailmassa.

Laulujen sanoma ja kuvaus Jumalan luonteesta on koettu hyväksi perustaksi maailmankatsomukselle ja arvopohjaksi elämän kaikille aloille. Hyvän kokemuksen kautta sidokset ovat myös emotionaalisia. Yhteys saman sanoman ja päämäärän omaavien kesken on olennainen. Kun kyse on elämäntavasta, sekä yleiset että henkilökohtaiset suhteet ovat kaiken perusta.

Musiikkitoiminnassa niitä luodaan kuoron tai soittoryhmän sisällä sekä muiden paikkakuntien musiikkiryhmiin, jolloin musiikin äärellä jaettu ilo yhdistää ja rohkaisee jatkamaan harrastusta. Varsinkin alussa tärkeää on seurakunnan yhteys, mikä tarkoittaa yhteyttä toisiin ihmisiin sekä Jumalaan. Jos kokemus yhteydestä seurakunnassa vastaa ihmisen tarpeisiin ja hän kokee olevansa arvokas ja rakastettu, on todennäköisempää, että hän palaa uudelleen tällaisen yhteisön pariin. Sanoman eteenpäinviemisen innoittajana toimii usein se kokemus, että asia ja sanoma ovat todellisia ja että ne tavoittavat ihmisen ja arjen elämän hyvällä, käytännöllisellä tavalla.

Opinnäyteprosessin aikana oma käsitykseni Helluntaiherätyksen historiasta ja sen musiikkitoiminnasta on laajentunut. Olen saanut laajempaa perspektiiviä seurakunnan toimintatapoihin ja menetelmiin. Olen saanut henkilökohtaista vahvistusta ja rohkaisua siitä, että sitä mitä itse haluan tehdä, on tehty jo kauan aiemmin. Vaikka vanhat menetelmät ovat olleet poissa käytöstä, olen tavannut henkilöitä, joilla on sama palo sydämessään kuin minulla: viedä rohkaisua, iloa, toivoa ja lohtua ihmisille musiikin keinoin. Olen itse mukana seurakunnan kuorossa, joka tosin ei laula ainoastaan vanhoja hengellisiä lauluja, vaan myös uudempaa, rytmikästä musiikkia.

Vaikka en voi olla enää kuulemassa vanhaa kitarakuoroa tai sekakuoron säveliä sellaisina kuin ne olivat menneinä vuosikymmeninä, ymmärrän kuitenkin vähän, kun puhutaan vanhojen laulujen hyvästä sanomasta, voimasta arjessa ja sielua hoitavista sävelistä. Kolusin näitä nuottipainoksia läpi, ja vastaan tuli niin tuttuja kuorolauluja kuin uusiakin kauniita ja puhuttelevia sävelmiä teksteineen.

Koska nämä hengelliset laulut ovat mielenkiintoisia niin säveliltään, teksteiltään kuin vaikutuksiltaan, aikomukseni on ottaa omassa musiikkiharrastuksessa seurakunnan keskuudessa uudelleen käyttöön vanhoja lauluja. Seurakunnan sekakuoro on tällä hetkellä tauolla, mutta toivon, että se vielä viriää toimimaan ja minäkin pääsen kuoroon laulamaan näitä vanhoja lauluja. Jos tämä ei toteudu, uskon että saisimme kokoon pienen lauluryhmän, jolla ottaa ohjelmistoon ja käyttöön vanhoja lauluja. Jossain määrin vanhaa tuotantoa onkin herätetty eloon, sillä Pitkänkirjan lauluista on tehty ainakin kaksi cd-levyä, joissa on vanhat laulut uusin sovituksin. Mielestäni on hienoa, että hyvät vanhat laulut saavat tilaa palvella ja hoitaa ihmisiä jälleen, tänään ja tulevaisuudessa.

LÄHTEET

Ahonen, L. K. 1996. Suomen Helluntaiherätyksen historia. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Anderson, A. H. 2004. An Introduction to Pentecostalism: Global Charismatic Christianity. Cambridge: Cambridge university press.

Burgess, S. M., McGee, G. B. & Alexander, P. H. 1988. Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements. Zondervan.

Harvey, A. F. 2011. Tales of the Endless Mountains: A True Story of Midwest City Slickers Learning Love and Patience in a Mountain Hamlet. Bloomington: WestBow Press.

Huttunen, A. 1963. Sävelten sanoma 1-5. Hämeenlinna: Hämeen Kirjapaino Oy.

Hämäläinen, A., McClung, G. 2012. Together in One Mission Kindle Edition. (viitattu 13.4.2016). Saatavissa:
https://books.google.fi/books?id=eAr1cII9UYIC&pg=PA227&dq=thomas+barratt+finland&hl=fi&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=thomas%20barratt%20finland&f=false

Jowitt, R. 1935. Thoughts on water-baptism. Harvard College Library.

Lahden Helluntailähetys ry. 1996. Lahden helluntaiseurakunnan historiikki 1926–1996. Lahti: Lahden Kirjapaino ja Sanomalehti Oy.

Ramsey, K. M. 2008. When God Speaks: The Power of Numbers. Lontoo.

Simonsen, K-M. 2013 (ed.). Law and Justice in Literature, Film and Theater: Nordic Perspectives. Berlin: De Gruyter.

Temperman, J. 2010. State–Religion Relationships and Human Rights Law: Towards a Right to Religiously Neutral Governance. Leiden: Martinus Nijhoff Publishers.

Lahden Helluntaiseurakunnan verkkosivut 2016. (viitattu 13.4.2016)

Saatavissa: <http://www.lahdenhelluntaisk.fi/tietoa/historia/>

Suomen Helluntaikirkon verkkosivut 2016. (viitattu 13.4.2016) Saatavissa:

http://www.suomenhelluntaikirkko.fi/info/yleistietoja_helluntaiheratyksesta

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon verkkosanakirja: Aamenesta öylättiin.

2016. (viitattu 27.4.2016) Saatavissa:

<http://www.evl2.fi/sanasto/index.php/Sakramentti>

Uskonnot Suomessa -verkkosivu. Pelastusarmeija. 2016. (viitattu

13.4.2016) Saatavissa:

<http://www.uskonnot.fi/uskonnot/view.php?religionId=25>

Alho, Helmi 2016. Haastattelu Hollolassa 26.2.2016.

Hakala, Vuokko 2016. Haastattelu Lahdessa 28.3.2016.

Runolinna, Veikko 2016. Haastattelu Helsingissä 6.2.2016

LIITTEET

Kysely liittyen Helluntaiherätyksen jäsenten musiikkisuhteeseen.

Käsitteellä ”Hengelliset laulut” tarkoitan seurakunnan tilaisuuksissa laulettavia lauluja.

Syntymävuosi _____

Olen ollut mukana seurakunnan toiminnassa vuodesta _____

Rastita, mikä sopii kohdallesi:

Lapsuuden kodissani laulettiin

___ virsiä _____ hengellisiä lauluja

___ muuta, mitä? _____

___ kodissani soitettiin _____ (instrumentteja).

___ ei mitään näistä

Olen osallistunut nuorena tai aikuisiällä

___ Helluntaiseurakunnan kitarakuoroon (myös helluntaiherätys ja helluntaiystävät)

___ Helluntaiseurakunnan sekakuoroon

___ Muuhun musiikkitoimintaan, mihin? _____

___ Seurakunnan orkesteriin, jossa instrumenttini oli _____

Missä muissa yhteyksissä tiedät uskovien laulaneen hengellisiä lauluja 1940–70-luvuilla? (Jumalanpalveluksen ulkopuolella, esim. vankilatyössä.) Voit mainita useita.

Rastita omalle kohdallesi sopivat vaihtoehdot.

Koen että hengelliset laulut ovat

___ rohkaisseet minua ___ antaneet toivoa ___ lohduttaneet

___ ojentaneet ___ vastannut kysymyksiini

___ muuta, mitä? _____

___ koen että Jumala on puhunut minulle laulujen kautta.

Laulaessani yhdessä toisten uskovien kanssa koen hengellistä yhteyttä

___ toisiin uskoviin ___ Jumalaan

___ muulla tavoin, miten? _____

___ en erityisesti välitä yhdessä laulamista.

___ Pidän hengellisten laulujen kuuntelemisesta radiosta tai televisiosta

___ en pidä hengellisten laulujen kuuntelemisesta radiosta tai televisiosta

Mikäli pidät, niin (voit valita useamman)

___ hartaista sävelmistä

___ rytmikkäistä sävelmistä

___ ulkomaisista sävelmistä

___ nykyaikaisesta hengellisestä

musiikista

Jos vertaat 1940–1970-luvuilla seurakunnassa esitettyä musiikkia
tämänpäiväiseen, mitkä asiat tai piirteet ovat muuttuneet?

Miten luonnehtisit seurakuntamusiikissa tapahtuneita muutoksia 1950–90-
lukujen aikana?

Mainitse nykyaikaisesta (1980–2010-l.) seurakuntamusiikista yksi tai
useampi hyvä asia tai piirre

Mitä merkitystä hengellisillä lauluilla on ollut sinulle henkilökohtaisesti
elämässäsi?

Merkitse seuraavista laulut, jotka uskot tuntevasi.

”Sanat laulun alusta ja ... merkin jälkeen mahdollisen kertosakeen
alkusanat”

___ ”Meitä karttavat kuin haaveilijaa, houkkaa, kun uskomme kuin lapsi
raamattuun ... Ei ystävätä toista verta, Hän tieni mun saa kirkastumaan”

___ ”Ristin luona vuotaa rauha syömme särkeen. Sinne eivät myrskyt
yllä, paikkaan tyveneet.”

___ ”Emme koskaan laulamasta lakkaa armostaan, Kunnia Herran,
Halleluja ... Kuninkahan lapsill’ on valta vapaast iloita. Kotihimme
taivaaseen me nyt oomme matkalla”

___ ”Jeesuksen armosta kerro, syömeeni että se soi. Hänestä laulusi laula,
suloin mi sointua voi...”

___ ”Kun Herrani seurassa kuljen mä vaan, Hän kädellään kotiinpäin vie
... Saan Herraani aina luottaa, Hän armollaan janoiset juottaa”

___ ”Rohkea oo, sanat kuuli nää Joosua. Käy yli virran tään, kuohuilevan
... Jos kohtaat tielläsi esteitä suuria, jos vie sun polkusi vuoristohon”

KIITOS VASTAUKSISTA JA AJASTASI !